

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין

עב. תורה אור השלם

1. ויגל מלך אשר את ישראל אשורה ויבאם בחלח ובחבור גהר גוון וערי קדי:

מלכים ב יח יא

2. וארו חיה אחרי תניגה דמיה לרב ולשטר חד הקמת וקלת עלעין בפמה בין שנה וכן אמרין לה קמי אבלי בשר שניא: דיאל ז ה

גליון הש"ס

תום ד"ח בין וכו' וציל דשני פקומות הן. עין עירובין דף יט ע"ג מד"ס חס בין הנכרות:

הנהרות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ותלת וכו' במיה הראשונה שצמחה וכו' והיא צבל וקשי צפומה כלי"ו ודל"ה:

לעיי רש"י

איש"א [אשירי"י] שדה ערבות. בבי"ר [ויבי"ר]. ברב"כ דגים.

להך ניסא דפרת עד היבן. פי' נקונטרס להכי לא צעי לתמת פרת עד היכא לפי שפרת נופל מחדקל ועוד צבל מושכת למטה ממנו עד אפמיא תמאה כדאמר לעיל: **איתתא בעא מינייהו ולא יהבו ליה.** ולכן הוליא עליהם לעו וי"מ דקאי אלרז פפא ולא נהירא דחי' שיעלה צדעמו של אומו דליק להוליא לעו עליהם שלא כדין: **בין הנהרות הרי היא כגולה ליוחסין.** וזריך לומר דשני מקומות הן לאי משום חדקל ופרת לא הוה צעי גמרא וכו' בין הנהרות מאי הוי דפיטעא לכולי עלמא דמיאסי דלעיל נמי לא צעי אלא מן האדדין אצל בין הנהרות פשיטא ליה דמיוחסין הן: **היום**

והאידינא הוא דליוה פרסאי^(א) אמר ליה אביי לרב יוסף להא גיסא דפרת עד היכא אמר ליה מאי דעתך משום בירם מייחסי דפומבדיתא^(ב) מבירים נסבי^(ג) אמר רב פפא כמחלוקת ליוחסין כך מחלוקת לענין גיטין ורב יוסף אמר מחלוקת ליוחסין אבל לגיטין דברי הכל עד ארבא תניינא דגישראל אמר רמי בר אבא חביל ימא^(ד) תכילתא דבבל שוניה וגוביא תכילתא דחביל ימא רבינא אמר אף ציצורא תניא נמי הכי חגן בן פנחס אומר חביל ימא תכילתא דבבל שוניה וגוביא וציצורא תכילתא דחביל ימא אמר רב פפא והאידינא איערבי בהו כותאי ולא היא איתתא הוא דבעא מינייהו ולא יהבו ליה מאי חביל ימא אמר רב פפא זו פרת דבורסא^(ה) ההוא גברא דאמר להו אנא מן שוט מישוט עמד רבי יצחק נפחא על רגליו ואמר שוט מישוט בין הנהרות עומדת וכי בין הנהרות הוא אמר אביי אמר ר' חמא בר עוקבא אמר רבי יוסי בר' הנהרות הרי היא כגולה ליוחסין והיא קיימא אמר ר' יוחנן^(ו) מאידי דקירא ולעיל והא אמר רבי יוחנן^(ז) עד מעברתא דגוימא אמר אביי^(ח) רצועה נפקא אמר רב איקא בר אבין אמר רב חננאל^(ט) אמר ר' חלוון^(י) ניהוונד הרי היא כגולה ליוחסין א"ל אביי לא תציתו ליה יבמה היא דנפלה ליה התם א"ל אמו דידי היא דרב חננאל היא אויל שילוח לרב חננאל אמר להו הכי אמר רב חלוון ניהוונד הרי היא כגולה ליוחסין ופליגא דר' אבא בר כהנא^(יא) דאמר ר' אבא בר כהנא מאי דכתיב וינחם בחלח ובחבור גהר גוון וערי מדי חלה זו חלוון חבור זו^(יב) הדייב גהר גוון זו גינזק ערי מדי זו חמדן וחברותיה ואמרי לה זו נהוונד וחברותיה מאי חברותיה אמר שמואל כרך מושבני^(יג) חוסקי ורומקי אמר רבי יוחנן וכולם לפסול קסלקא דעתא מושבני היינו מושבני והאמר ר' חייא בר אבין אמר שמואל מושבני הרי היא כגולה ליוחסין אלא מושבני לחוד ומושבני לחוד^(יד) ותלת עלעין בפומה בין שיניה אמר רבי יוחנן זו חלוון הדייב ונציבין שפעמים בולעתן ופעמים פולצתן וארו חיזא אחרי תנינא דמיה לדוב^(טו) תני רב יוסף אלו פרסיים שאוכלין ושותין כדוב ומסורבלין כדוב ומגדלין שערי כדוב ואין להם מנוחה כדוב ר' אמי כי הוה חזי פרסא דרכיב אמר היינו דובא נידא א"ל רבי ללוי הראני פרסיים אמר ליה דומים לחיילות של בית דוד הראני חברין דומין למלאכי חבלה הראני ישמעאלים דומין לשעירים של בית הכסא הראני תלמידי חכמים שבבבל דומים למלאכי השרת כי הוה ניחא נפשיה דרבי אמר הומניא איכא בבבל כולה^(טז) עמונאי היא^(יז) מסגריא איכא בבבל כולה דמוזירא היא בירקא איכא בבבל שני אחים יש^(יח) שמחליפים נשותיהם זה לזה בירתא דסטיא איכא בבבל היום סרו מאחרי המקום דאקפי פירא בכורי בשבתא ואויל וצדו בהו בשבתא ושמתניהו ר' אחי ברבי יאשיה ואישתמוד אקרא דאגמא איכא בבבל אדא בר אהבה יש בה היום

והאידינא הוא דליוה פרסאי. שלקחוהו ממקומו וזנאוהו למעלה ממקורא ולהכי לא צעי לתמת פרת עד היכן לפי שפרת נופל מחדקל ועוד צבל מושכת למטה ממנו עד אפמיא תמאה כדאמר לעיל: **לך גיסא דפרת עד היכא.** צפמיה כלפי מערב עד היכן מתפשט רחבה של צבל: **מאי דעסק.** שבתא לישאל: **משום בירם.** שמא בירם שיושבת בהן גיסא מיבעיא לך: **מייחסי דפומבדיתא.** שהיא בין שמי הנהרות מזינס נסבי ש"מ מוחוקין הם זה צמוקת יחוס: **כמחוקס ליוחסין.** בארעה ורחבה של צבל: **קד מחוקס לגיטין.** דקיימא לן (גיטין 97 דף ג.) המציא גט משאר ארלות זריך שיאמר בפני נכתב וצפני נחתם לפי שאין צקיין לשמה והמציא גט מארך ישראל לצבל אינו זריך לומר וצבל הרי היא כאלך ישראל לגיטין^(א) שאף הם היו חכמים וצקיין לשמה: **עד ארבע שניניא.** אגס של קניס וערבה שקורין אושריא: **שניניא דגשרא.** שני אגמים היו למטה מהגשר זה למטה מזה: **חביל ימא.** שם מקום: **תכילתא דבבל.** מכלילתא ותפארתה של צבל ליוחסין: **שוניה וגוביא וליוורא.** מקומות הם: **תכילתא דחביל ימא.** תפארת של חביל ימא: **איסתא צעא מינייהו.** כותיים לא נתעברו צעא אצל הקול ימא על ידי ששאל כותי אחד אשה מהם אצל הם לא נתנו לו. ויש אומרים רב פפא צעא מינייהו איתתא ולא יהצי ליה לך היה מוילא עליהם שמץ פסול וקשה צעני לומר קן: **כגולה.** פומבדיתא קרי גולה צראש השנה (דף ג. כ.): **מאידי דקירא.** מקום על נהר פרת למעלה מכל המקומות הנזכרים למעלה: **והאמר ר' יוחנן.** לעיל^(ב) מיחכותא דצבל כפרת עד מעברתא דגדמא ותו לא: **אמר אביי לרועה נפקא.** כאלכסון ממעברתא דגדמא ומקפת את הפסולין עד מעלה מאידי דקירא שהיא מן הפסולין ושוט משוט צפי הרלועה על פרת: **חלוון. נהר: וינחם חלה וצמזכור.** צעשרת השצטיס שגגלה סנחריב משתעי: **וכוון לפסול.** כל מקום שגלו השצטיס נטמעו עובדי כוכבים צצנותיהם ועובד כוכבים ועבד הבא על צת ישראל אפילו למ"ד (יצמות דף מה.) הולד ממזר לא הוי פגום מיהא הוי:

(א) [ע"י ברכות נט ע"ב], (ב) [ע"י מו"ק ר"ה כג:], (ג) [ע"י ג' ו' א' ג' גיטין י"א], (ד) [ע"י תלמוד לומר מה חלת מנחה שנגלגתה קר זו מוכרתה של ארלות על צבל פי' אחר אחרית הרש"י ובורסין מבר כסנהדרין קט ע"א ע"ש], (ה) [גי' העירין ע"ך דק דמח"ל ויכ"ה צמ"ח], (ו) [ע"י ע"ב], (ז) [ע"י ג' ו' ד"ה מ.], (ח) [אמר רב"ה לפא כצמ"ח], (ט) [ה"ה וי"ח], (י) [ע"י וי"ח], (יא) [ע"י וי"ח], (יב) [ע"י וי"ח], (יג) [ע"י וי"ח], (יד) [ע"י וי"ח], (טו) [ע"י וי"ח], (טז) [ע"י וי"ח], (יז) [ע"י וי"ח], (יח) [ע"י וי"ח].

מוסף רש"י

ובולם לפסול. רובן ממזרים שנטמעו עשרת השצטיס בעבודת כוכבים (ל"ג בנות עשרת השצטיס עובדי כוכבים) וגיטין הרי הן כשאלים ויהא צען אסור ממזרות, והן לא מיהו או נשאו זה אחותו או נשאו והיו הן ממזרים ויבנות וצ"ל. שפעמים בולעתן ופעמים פולצתן. ג' מדיעות הוי תמיד מודות זה ומשלימות עמה (דיאל ז ה.) רארר. והיא. אחרי. אחרת (ע"י ב.) ומסורבלין. מלובשין בצער (מגילה יא.) שמיים כמו (שבת קל"ז.) קטן המסורבל בצער, ולשון מלובש הוא כמו (דיאל ג.) כפינו בסרבליון (ע"י ב.) ואין להם מנוחה כדוב. דוב אין לו מנוחה אלא הולך וכל כל עשה (סו.).

ותם עלעין צפומה. צפיה (ה) השנייה שצמחה דניאל כתיב והיא צבל: **צפומה בין שנייה.** צפומה משמע מצטיס בין שנייה משמע שזולטות מצחוין: **בולעטן.** מושלת עליהם: **ומסורבליס כדוב.** צעלי צער. לשון עובי ושומן הוא ובעלמא (שבת דף ק"ה.) נמי אמרי' קטן מסורבל בצער המלובש בצער כסרבלי: **דוב אין לו מנוחה כשהוא קשור הולך וצא תמיד סביבותיו: דובא נידא.** דוב נודד: **הראני פרסיים.** צעל משלות ודומיות היה לוי וקאמר לו רבי משול לי פרסיים למה הם דומים: **כחילות של צית דוד.** גבורים: **הצדין.** אומה הסמוכה לפרסיים ומשחיתים הם וטרפנים הם יותר מפרסיים: **לשעירים.** מלובשים שחורים ודומים לשדים: **דומים למלאכי השרת.** לצושים לצנים ועטופים כמלאכי השרת וכתיב (יחזקאל ט) והואש לצוש הצדים. והכי נמי אמרינן צצמה מדליקין (שבת דף כה:) על רבי יהודה שהיה מתעטף ויושב בצדיים המצויין ודומה למלאך כו' וצדמרים (דף כ:) נמי אמרינן מאן מלאכי השרת רבנן ואמאי קרי להו מלאכי השרת משום דמצויין כמלאכי השרת צמלובשים נאים: **כי קא ניחא נפשיה.** מורקה נבואה צפומיה: **הומניא.** עיר ששמה כך: **מסגריא.** עיר היא וכל הנך כוליהו מקומות ניהו: **צירפא דסטיא.** על שם ספרו מאחרי המקום פירש רבי היאך סרו: **דאקפי פירא דכוורי ואויל** וצדו בהו בשבתא ואויל וצדו בהו בשבתא ושמתניהו ר' אחי ברבי יאשיה ואישתמוד אקרא דאגמא איכא בבבל אדא בר אהבה יש בה היום כדמתרגמינן ויף הברול (מגילת ג) וקפא פחולא: **פירא.** בריכה עשויה לגלגל דגים וצלעין צירפא: **ואישתמוד.** נשתמדו: **היום**